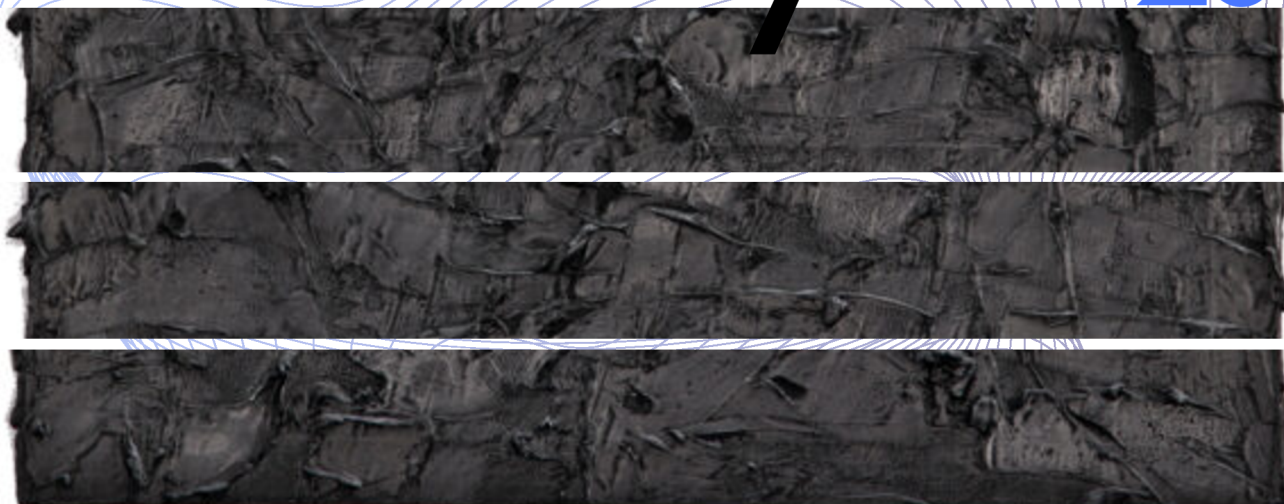

Ado Hamelryck

20
25

Educatief pakket

Caro Thoelen

Lagere School

1. Inhoud

Voorwoord.....	p3
Schoolbezoek aan de tentoonstelling.....	p4
Informatiefiche les beeld.....	p5
Doelgroep.....	p5
Duur.....	p5
Lesonderwerp.....	p5
Wat gaan ze leren.....	p5
Inspiratie.....	p6
Eindtermen en lesdoelen.....	p8
Materiaal lijst.....	p9
Moeilijkheidsgraad.....	p9
.Type werkvorm.....	p9
Opdracht/werkwijze.....	p10
Voorbeelden van de uitwerking.....	p11
Lesverloop.....	p12
Link naar video lesverloop/ lesvoorbereiding.....	p12
Informatiefiche les muziek.....	p13
Doelgroep.....	p13
Duur.....	p13
Lesonderwerp.....	p13
Wat gaan ze leren.....	p13
Inspiratie.....	p13
Eindtermen en lesdoelen.....	p14
Evaluatie.....	p15
Materiaal lijst.....	p16
Moeilijkheidsgraad.....	p17
Type werkvorm.....	p17
Opdracht/ werkwijze.....	p18
Lesverloop.....	p19
Link naar video lesverloop/ lesvoorbereiding.....	p19
Informatiefiche les media.....	p21
Doelgroep.....	p21
Duur.....	p21
Lesonderwerp.....	p21
Wat gaan ze leren.....	p21
Inspiratie.....	p22
Eindtermen en lesdoelen.....	p23
Evaluatie.....	p24
Materiaal lijst.....	p25
Moeilijkheidsgraad.....	p26
Werkvormen.....;	p26
Opdracht/ werkwijze.....	p27
Voorbeelden van de uitwerking.....	p28
Lesverloop.....	p29
Link naar video lesverloop/ lesvoorbereiding.....	p29

2. Voorwoord

Deze lesbundel biedt leerkrachten in het lager onderwijs een inspirerende kennismaking met het werk van de Belgische kunstenaar Ado Hamelryck.

Ado was een boeiende en veelzijdige kunstenaar met een rijk en divers oeuvre, waarin de kleur zwart vaak een centrale rol speelt. Zijn werk vormt het uitgangspunt voor muzische activiteiten binnen de domeinen beeld, media en muziek.

De bundel bevat kant-en-klare lessen die leerlingen op een speelse en actieve manier aanzetten tot reflectie, creatie en experiment binnen verschillende kunstvormen. Elke les is ontwikkeld met oog voor muzische groei, betrokkenheid en creativiteit, en sluit nauw aan bij de leefwereld van kinderen in het lager onderwijs.

We wensen je veel plezier, succes en inspiratie toe bij het gebruik van dit educatieve pakket!

3. Schoolbezoek aan de tentoonstelling

De tentoonstelling van Ado Hamelryck is te zien in De Uitstalling, een galerie in Genk. Bij de tentoonstelling worden de leerlingen ondergedompeld in het brede oeuvre van Ado Hamelryck.

De Uitstalling

Adres: Marcel Habetslaan 26, 3600 Genk

Data: 14/03/25 - 04/05/25

Telefoon: 0475 32 28 26

E-mail: danny@uitstalling.com,
monica@uitstalling.com

Website: www.uitstalling.com

4. Informatiefiche les beeld

Doelgroep: Lagere school 7- 12 jaar (differentiatie over de graden heen)

Duur: Ongeveer 2 lesuren

Lesonderwerp:

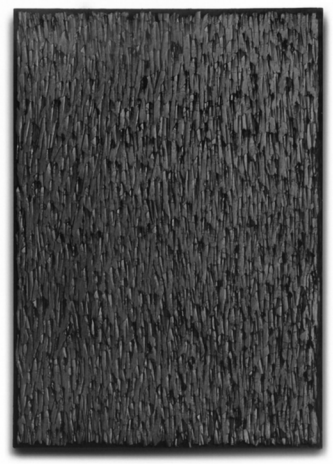
Abstracte lijnschildering geïnspireerd door Ado Hamelryck.

Wat gaan ze leren:

- **Monodruk:** De leerlingen ontdekken op een creatieve en speelse manier de techniek van monodruk. Ze leren hoe ze met draad en verf een unieke afdruk kunnen maken.
- **Inspiratie uit kunst:** De leerlingen maken kennis met het werk van Ado Hamelryck en leren hoe hij lijnen en beweging in zijn kunst gebruikt.
- **Experimenteren met materialen:** Ze ontdekken hoe verschillende soorten draad en verf een ander effect geven in hun kunstwerk en leren de eigenschappen van deze materialen kennen.
- **Compositie en vormgeving:** De leerlingen leren hoe ze lijnen en vormen kunnen gebruiken om een interessante compositie te creëren.
- **Fijne motoriek en techniek:** Door het voorzichtig hanteren van de draad en verf oefenen ze hun fijne motoriek en coördinatie.
- **Samenwerken en reflecteren:** Ze werken samen, delen ideeën en bespreken hun kunstwerken met elkaar om te leren van elkaars experimenten en ervaringen.

Inspiratie:

We laten ons inspireren door de kunstenaar Ado Hamelryck die gefascineerd was door de kleur zwart en zelf veel gebruik maakte van lijnen in zijn werk.

Eindtermen en Lesdoelen

Koppeling met eindtermen

Muzische vorming- Beeld

- 1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.
- 1.4° De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.
- 1.5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

Muzische vorming- Attitude

- 6.4° De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen:

Cognitief

CV1: De leerlingen kunnen lijnvormen (rechte, gebogen, gekartelde, dikke en dinnen) in het werk van Ado Hamelryck herkennen.

Psychomotorisch

PV1: De leerlingen kunnen een eigen kunstwerk geïnspireerd op die van Ado Hamelryck creëren dat is opgebouwd in verschillende lijnsoorten.

PV2: De leerlingen kunnen de monodruktechniek in hun kunstwerk hanteren.

Affectief (attitudinaal)

AV1: De leerlingen zijn bereid om hun eigen werkbank netjes achter te laten en de materialen die ze hebben gebruikt te recycleren.

AV2: De leerlingen zijn bereid om het werk van hunzelf en van klasgenoten te bespreken.

Evaluatie:

Via onderstaande rubriek kan je de leerlingen evalueren.

Criteria:	Uitstekend (4)	Goed (3)	Voldoende (2)	Onvoldoende (1)
Gebruik van lijnsoorten	Minstens 3 verschillende lijnsoorten zijn duidelijk en creatief toegepast in het eindwerk.	Minstens 3 lijnsoorten zijn gebruikt, maar sommige zijn minder duidelijk.	2 verschillende lijnsoorten zijn gebruikt. Of de lijnsoorten zijn moeilijk van elkaar te herkennen.	Minder dan 2 lijnsoorten zijn gebruikt. Of de lijnsoorten zijn moeilijk van elkaar te herkennen.
Lijnsoorten uittesten bij het experiment	De leerling heeft zorgvuldig verschillende lijnsoorten getest (gebogen, gekartelde en rechte lijn) en dit is zichtbaar in het experiment.	De leerling heeft lijnsoorten getest, maar niet alle testen zijn goed uitgewerkt zodat je het verschil hierin kan herkennen.	Er is een test gedaan, maar er is weinig variatie in lijnsoorten.	Er is geen duidelijke test van lijnsoorten zichtbaar in het experiment.
Uitwerking van het eindwerk	De verschillende lijnsoorten zijn goed uitgewerkt op een groot blad met aandacht voor compositie en detail.	De lijnsoorten zijn uitgewerkt op een groot blad, maar sommige delen hadden meer aandacht kunnen krijgen. Het vormd nog geen geheel.	Het werk is af, maar sommige lijnsoorten zijn niet goed uitgewerkt. Er is weinig variatie in lijnsoorten.	Het eindwerk is onaf of slordig, en de lijnsoorten zijn onduidelijk.
Gebruik van verschillende draad	In het eindwerk is duidelijk te herkennen dat er verschillende soorten draad zijn gebruikt (dinne, middel en dikke draad)	De leerling heeft drie verschillende draden gebruikt bij het maken van het eindwerk maar het verschil is moeilijk zichtbaar.	De leerling heeft minder dan drie verschillende diktes van draad gebruikt in zijn werk.	De leerling heeft slechts één soort draad gebruikt bij het maken van zijn eindwerk.
Compositie in het werk	De leerling heeft een werk gemaakt waar duidelijk één van de composities in te herkennen is die we tijdens de les hebben besproken (asymetrische, overall of symetrische compositie)	Er is een compositie te herkennen in het werk maar de compositie had nog verder uitgewerkt kunnen worden zodat het geheel duidelijker was.	Er is compositie aanwezig maar het is onduidelijk welke van de drie (asymetrische, symetrische, overall) compositie aanwezig is.	Er is geen compositie zichtbaar in het werk.

Werkvormen voor evaluatie:

- **Observatie:** Observeer de leerlingen tijdens de les en maak aantekeningen over hun werk en experimenteergedrag.
- **Vragen stellen:** Stel vragen aan de leerlingen. (Bv. Waarom heb je voor deze compositie gekozen, Waarom heb je voor deze lijnsoorten gekozen, Wat vind jij het leukste aan je werk)
- **Presentaties:** Laat de leerlingen een korte presentatie geven over hun werk waarbij ze uitleggen welke keuzes ze hebben gemaakt en waarom. Andere leerlingen kunnen hierbij ook vragen stellen en feedback geven.

Materiaal lijst:

- A3- of A4-vellen tekenpapier (minstens 2 vellen per leerling)
- Projector of digitaal scherm (optioneel, voor het tonen van voorbeelden)
- Blinddoeken (één per leerling, of leerlingen sluiten hun ogen)
- Lijm (liefst stevige knutsellijm of lijmsticks)
- Doeken of kranten ter bescherming van tafels
- Schorten of oude T-shirts voor bescherming kledij
- Smartphone of camera voor het fotograferen van de eindresultaten
- Potloden (grafiet, HB of zachter)
- Oost-Indische inkt
- Penseeltjes voor inkt
- Potjes of bekertjes
- Extra papier voor het experiment (restjes papier van de constructie)
- Witte wasco's of witte oliepastels
- Ecoline (diverse kleuren, vooral zwart, grijs, eventueel blauwe tinten)
- Penselen
- Luchtdrogende klei (witte of grijze kleur is ideaal)
- Zwarte acrylverf of plakkaatverf
- Paletten of borden voor verf

Moeilijkheidsgraad: Niveau 1

- Slecht één soort dikke draad gebruiken, enkel verf gebruiken.

Niveau 2

- Meerdere soorten draad gebruiken, enkel verf gebruiken.

Niveau 3

- Meerdere soorten draad en meerdere soorten materiaal gebruiken zoals verf, waterverf, koffie,...

Type/ werkvorm

- Individuele opdracht
- klasgesprek
- Doceren
- Demonstratie
- Herhalingsmoment
- Experiment

Opdracht/ werkwijze

In deze opdracht ontdekken de leerlingen de kracht van lijnen en hoe deze kunnen worden ingezet om een expressief en boeiend kunstwerk te creëren. Ze laten zich inspireren door het werk van kunstenaar Ado Hamelryck, die speelt met zwarte lijnen, herhaling, stilte en ritme in zijn werk.

De les start met een klassikaal gesprek over lijnen. Wat zijn lijnen? Waar komen ze voor in het dagelijks leven en in de klasomgeving? Daarna maken de leerlingen kennis met het werk van Ado Hamelryck aan de hand van kunstbeschouwende strategieën. Ze observeren, analyseren en geven hun mening over zijn werk. Zo leren ze verschillende lijnsoorten herkennen: rechte, gebogen, gekartelde, dikke en dunne lijnen.

Vervolgens starten de leerlingen met twee beeldende experimenten. In het eerste experiment ontdekken ze lijnsoorten door een touwtje in zwarte verf te dopen en hiermee afdrukken te maken op papier. Ze experimenteren met vorm, richting en dikte van lijnen en benoemen deze. In het tweede experiment verkennen ze hoe "zwart" verschillende nuances kan hebben: ze testen materialen zoals oost-Indische inkt, ecoline, koffie, plakkaatverf en houtskool. Zo ervaren ze hoe elk materiaal een andere sfeer en intensiteit oproept.

Na deze verkennende fase combineren de leerlingen hun opgedane kennis in een eigen eindwerk. Ze maken een lijnschilderij op groot formaat waarin ze:

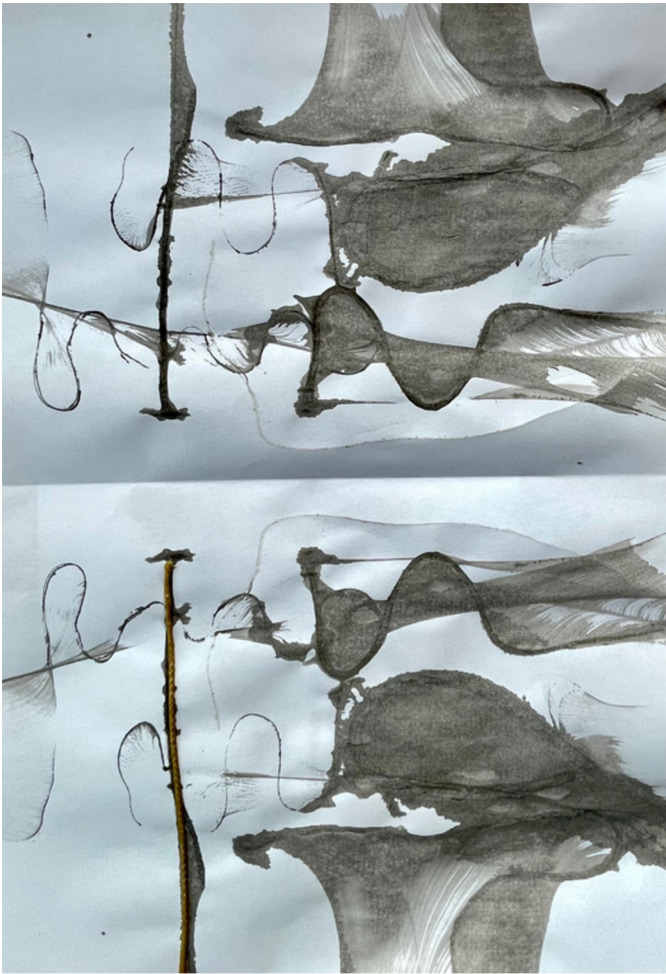
- minstens vier verschillende lijnsoorten verwerken
- minstens drie verschillende soorten zwart gebruiken
- bewust kiezen voor een centrale, asymmetrische of symmetrische compositie
- nadenken over hoe hun lijnen met elkaar in interactie staan: kruisen ze elkaar, botsen ze, volgen ze elkaar?

Tot slot voegen de leerlingen een 3D-element toe aan hun werk (optioneel mocht er extra tijd zijn): ze kiezen één lijn uit en brengen deze tot leven door er een draad op te kleven. Zo ontstaat een tastbaar, voelbaar accent in hun werk.

In de afsluitende fase presenteren de leerlingen hun werk aan elkaar. Ze bespreken welke lijnen ze herkennen, welke compositie is toegepast, en welke materialen of technieken het meest opvallen. De opdracht stimuleert visuele geletterdheid, materiaalkennis, compositie-inzicht en persoonlijke expressie.

Voorbeelden van de uitwerking:

Lesverloop:

Deze handleiding helpt je om met je leerlingen een lijnschildering te maken geïnspireerd op het werk van Ado Hamelryck.

De les bestaat uit volgende stappen:

- 1) **Inleiding:** klasgesprek over lijnen. wat zijn lijnen, waar vind je ze terug, wat voor soorten lijnen bestaan er,...
- 2) **Kunstbeschouwing Ado Hamelryck werken:** laat ze een werk in elkaar puzzelen, bekijk het eens door je wimpers, draai het werk eens om,...
- 3) **Kennis maken met de kunstenaar:** vertel over de typische kenmerken van Ado Hamelryck zijn werken en als persoon.
- 4) **Lijnen herkennen in de werken:** vraag aan de leerlingen welke lijnen ze allemaal herkennen in de werken van Ado Hamelryck en geef meer uitleg over gebogen, rechte en gekartelde lijnen.
- 5) **Compositie:** bespreken van compositie in kunst (overall, centraal en symmetrische compositie)
- 6) **Experiment lijnsoorten:** Laat de leerlingen hun verschillende lijn soorten testen door gebruik van de monodruk en verschillende draad diktes.
- 7) **Experiment materiaal:** Laat de leerlingen kennis maken met de verschillende materialen verf, waterverf,...
- 8) **Combinatie:** Laat de leerlingen een compositie maken naar keuze waarbij ze 3 verschillende lijnsoorten, 3 verschillende draad diktes en 3 verschillende materialen combineren in een compositie.
- 9) **Nabespreking:** leerlingen verzamelen hun werken bespreken welke lijnen ze in hun werk herkennen en wat de connectie is met Ado Hamelryck.

Via deze weg vind je de volledige video over het lesverloop:

Video-Lagere school-Beeld.MP4

In dit document (zie bijlage) vind je de volledige lesvoorbereiding:

LVB-Lagere school-Beeld.pdf

Bekijk volgende powerpoint ter ondersteuning van de les:

PWP-Lagere school-Beeld.pdf

4. Informatiefiche les muziek

Doelgroep: Lagere school 7- 12 jaar (differentiatie over de graden heen)

Duur: Ongeveer 2 lesuren

Lesonderwerp:

Bodypercussie geïnspireerd door de herhaling in de werken van Ado Hamelryck.

Wat gaan ze leren:

- **Bodypercussie:** De leerlingen ontdekken op een creatieve en speelse manier wat bodypercussie is.
- **Inspiratie uit kunst:** De leerlingen maken kennis met het werk van Ado Hamelryck en leren hoe hij herhaling in zijn kunst gebruikt.
- **Beeld omzetten naar muziek:** De leerlingen leren hoe ze beeld kunnen omzetten naar muziek en andersom.
- **Ritme en musiceren:** Ze leren doorheen de les hoe ritmes worden gevormd en hoe ze samen kunnen musiceren.
- **Samenwerken en reflecteren:** Ze werken samen, delen ideeën en bespreken hun werk met elkaar om te leren van elkaars experimenten en ervaringen.

Inspiratie:

We laten ons inspireren door de kunstenaar Ado Hamelryck die gefascineerd was door de kleur zwart en een zeer bijzondere manier van werken had waarbij herhaling een grote rol speelde.

Eindtermen en lesdoelen:

Eindtermen:

Muzische vorming -Muziek

- 2.1 De leerlingen kunnen muziek beluisteren en ervaren, muzikale impressies opdoen uit de geluidsomgeving met aandacht voor enkele kenmerken van de muziek:
  - klankeigenschap
  - functie/gebruikssituatie.
- 2.2 De leerlingen kunnen improviseren en experimenteren, klankbronnen en muziekinstrumenten uittesten op hun klankwaarde en in een muzikaal (samen)spel daarvan gebruik maken.
- 2.4° De leerlingen kunnen genieten van zingen en musiceren en dit gebruiken als impuls voor nieuwe muzikale spelideeën of andere aanverwante expressiewijzen.

Muzische vorming- Attitude

- 6.4° De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Lesdoelen (genummerd)

Cognitief

CV1: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat bodypercussie is.

CV2: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen hoe Ado Hamelryck te werk ging bij zijn werken.

Psychomotorisch

PV1: De leerlingen kunnen een percussiecompositie van 4 keer 8 tellen creëren aan de hand van bodypercussie.

PV2: de leerlingen kunnen een percussiecompositie van 4 keer 8 tellen creëren en daarbij passende muziekinstrumenten integreren.

Affectief (attitudinaal)

V1: De leerlingen zijn bereid om hun percussiecompositie te delen met de klas door hun stukje te spelen.

AV2: De leerlingen zijn bereid om aandachtig te luisteren naar elkaars percussiecompositie en elkaar te voorzien van feedback.

Evaluatie:

Via onderstaande rubriek kan je de leerlingen evalueren:

Criteria	Uitstekend (4)	Goed (3)	Voldoende (2)	Onvoldoende (1)
Componeren met Body Percussie	De leerling heeft een origineel en ritmisch complex stukje gecomponeerd met bodypercussie. Alle gebruikte slagen zijn goed doordacht en gevarieerd.	De leerling heeft een goed ritmisch stuk gecomponeerd met bodypercussie. Er is variatie in de gebruikte slagen.	Het stukje is ritmisch en bevat enkele verschillende slagen, maar mist variatie of complexiteit.	Het stukje bevat weinig variatie in slagen en is eenvoudig.
Variatie in Slagen op Benen, Handen en Voeten	De leerling heeft verschillende slagen op benen, handen en voeten gebruikt die perfect passen in het geheel van het stuk.	De leerling heeft verschillende slagen gebruikt op benen, handen en voeten, maar deze zijn niet altijd even goed geïntegreerd.	De leerling heeft enkele slagen gebruikt maar niet met de voeten, benen en handen.	De leerling heeft weinig variatie in slagen gebruikt of heeft slechts één/twee type slag toegepast.
Herhaling in het Stuk (inspiratie Ado Hamelryck)	De leerling heeft op een creatieve manier herhaling verwerkt die goed past bij het stuk en is duidelijk geïnspireerd door het werk van Ado Hamelryck. En kan dit verwoorden.	Er is herhaling aanwezig, geïnspireerd door Ado Hamelryck, maar de uitvoering is iets minder origineel of duidelijker te verbinden met de stijl. De uitleg tussen het stuk in de herhaling is niet zo duidelijk.	Herhaling is aanwezig, maar is niet sterk geïnspireerd door Ado Hamelryck of komt minder goed uit de verf. De leerling vindt het moeilijk om de link te leggen tussen het stuk en de herhaling in het werk.	Er is geen of nauwelijks herhaling in het stuk, of de herhaling is niet geïnspireerd door Ado Hamelryck zijn werk.
Combinatie van een Muziekinstrument	De leerling heeft het muziekinstrument perfect geïntegreerd in het stuk en het ondersteunt de bodypercussie in harmonie.	Het muziekinstrument is goed geïntegreerd, maar het ondersteunt het stuk van de bodypercussie niet zo goed. Het vormd niet zo een mooi geheel.	Het muziekinstrument is aanwezig, maar de combinatie met bodypercussie voelt niet volledig harmonieus of goed geïntegreerd. Er niet zo een mooie afwisseling.	Het muziekinstrument is nauwelijks of niet goed geïntegreerd in het stuk.
Positieve en Verbeterpunten Geven aan Elkaar	De leerling geeft duidelijke, opbouwende feedback met specifieke voorbeelden en biedt zowel een positief punt als een verbeterpunt.	De leerling biedt een positief punt en een verbeterpunt, maar de feedback is soms algemeen of minder specifiek.	De leerling geeft een positief punt maar geen verbeterpunt.	De leerling heeft moeite met het geven een compliment en een verbeterpunt.

Werkvormen voor evaluatie:

- **Observatie:** Observeer de leerlingen tijdens de les en maak aantekeningen over hun werk en experimenteergedrag.
- **Vragen stellen:** Stel vragen aan de leerlingen. (Bv. Waarom heb je voor deze compositie gekozen, Waarom heb je voor deze lijnsoorten gekozen, Wat vind jij het leukste aan je werk)
- **Presentaties:** Laat de leerlingen een korte presentatie geven over hun werk waarbij ze uitleggen welke keuzes ze hebben gemaakt en waarom. Andere leerlingen kunnen hierbij ook vragen stellen en feedback geven.

Materiaal lijst:

Digitale benodigdheden

- Laptop of tablet met internetverbinding
- Beamer of groot scherm + luidsprekers (voor video's en muziekfragmenten)
- YouTube-links vooraf klaarzetten:
  - Intro Ado Hamelryck: Video 1 (gebruik fragment 2:19 – 4:20)
  - Oefenmoment bodypercussie: Video 2

Muziekmateriaal

- Vooraf geselecteerde korte muziekfragmenten waarin herhaling centraal staat:
  - Minimal music (Philip Glass – “Opening”, Steve Reich – “Clapping Music”)
  - Elektronische muziek (techno of house)
  - Klassieke muziek (Vivaldi – fragment uit “De Vier Seizoenen”)
- Muziekinstrumenten (eenvoudig, percussiegericht):
  - Kleine trommels / djembés
  - Shakers
  - Triangels
  - Boomwhackers
  - Klokkenspel
  - Ritmestokjes
  - Kazoo, tamboerijn of ander klein klasinstrument

Visueel materiaal

- Print of digitale weergave van een selectie kunstwerken van Ado Hamelryck (minstens 1 werk per groepje)
  - Zorg voor duidelijke patronen en zichtbare herhaling
  - Optioneel: voeg kaartjes toe met titels of korte beschrijvingen

Tekenmateriaal voor visueel-ritmisch experiment

- A4-bladen of schetspapier (1 per leerling)
- Potloden, kleurpotloden of stiften

Organisatie & Evaluatie

- Groepsverdeling op papier of bord (groepjes van 2–4 leerlingen)
- Klok of timer voor timing van toonmomenten

Klassetting

- Ruimte om in groepjes te werken (tafels in clusters, ruimte voor beweging)
- Tafels of vlakke ondergrond om op te tikken tijdens experiment 2

Moeilijkheidsgraad:

Niveau 1 - (basis niveau)

- Kies één herhalend element uit het kunstwerk
- Werk met 4x4 tellen
- Werk met twee soorten klanken (bv: klappen en voet slag)
- Geen instrumenten

Niveau 2 - (gemiddeld niveau)

- Kies twee herhalende elementen uit het kunstwerk
- 4 x 8 tellen
- Minstens drie verschillende klanken (bv: klap, tik op been, voetstamp)
- Voeg een instrument toe om een klank te vervangen

Niveau 3 - (uitdagend niveau)

- Kies meerdere herhalingen of patronen in het kunstwerk en gebruik afwisseling
- Maak een meerlagig ritme: niet alle groepsleden hoeven exact hetzelfde te doen
- Gebruik minstens 1 bodypercussie-klank per lichaamsdeel (handen, benen, voeten, vingers)
- Voeg minstens 1 instrument in op een creatieve manier

Type werkvorm:

- Klasgesprek
- Groepswerk
- Presentatie
- Experiment

Opdracht/ werkwijze:

In deze opdracht gaan de leerlingen aan de slag met een muzikale compositie gebaseerd op herhaling, geïnspireerd op het werk van kunstenaar Ado Hamelryck. Door het gebruik van bodypercussie en eenvoudige muziekinstrumenten ontdekken ze hoe herhaling in beeld kan worden vertaald naar klank en ritme.

Allereerst voeren de leerlingen twee experimenten uit. In het eerste experiment luisteren ze naar repetitieve muziek en vertalen het ritme in visuele patronen met potlood of stift. In het tweede experiment gebeurt het omgekeerde: ze bekijken een werk van Ado Hamelryck en vertalen de visuele herhaling naar een ritmisch patroon dat ze uitvoeren door te tikken met hun vingers op de tafel.

Na het uitvoeren van de experimenten kiest elk groepje een kunstwerk van Ado Hamelryck en analyseert waar herhaling zichtbaar is. Op basis hiervan creëren ze een kort compositiestukje met bodypercussie, opgebouwd uit 4 keer 8 tellen. Ze gebruiken hierbij verschillende klanken zoals klappen, stampen en tikken op het lichaam.

In een tweede fase voegen ze een muziekinstrument toe aan hun compositie en experimenteren ze met het vervangen of aanvullen van slagen. De leerlingen tonen hun werk aan de klas en voorzien elkaar van constructieve feedback.

Deze opdracht stimuleert het luisteren, kijken en vertalen van abstracte herhaling in klank en beweging. Tegelijkertijd versterkt het de samenwerking en het creatief experimenteren met ritme en muziek.

Lesverloop:

1) **Inleiding** – Wat is herhaling? (5 min)

1. Korte klassikale brainstorm over herhaling:

- Waar kom je het tegen in kunst, muziek, het dagelijks leven?

2) **Kennismaking met Ado Hamelryck** (10 min)

- Vertel over zijn leven en werk (kort bio).
- Focus op zijn gebruik van zwart, ritme, en stilte.
- Toon videofragment: [2:19–4:20] → observeer zijn manier van werken.

3) **Kunstbeschouwing** (10 min)

1. Toon enkele werken van Ado Hamelryck.

- Wat zie je terugkomen?
- Welke patronen, vormen of lijnen herhalen zich?
- Hoe voelt het om naar dit werk te kijken?

(Optioneel: laat leerlingen het werk even “anders” bekijken – ondersteboven, door hun wimpers, in stukken.)

4) **Herhaling in muziek ontdekken** (10 min)

- Laat fragmenten horen (Philip Glass, techno, Vivaldi).
- Hoe voelt deze muziek aan?

5) **Twee korte experimenten** (10 min)

1. Muziek → beeld: leerlingen tekenen ritmische patronen bij repetitieve muziek.
2. Beeld → geluid: leerlingen tikken ritme bij een Hamelryck-werk.
3. Doel: herhaling fysiek en visueel aanvoelen.

6) **Introductie bodypercussie** (10 min)

1. Bespreek en toon basisgeluiden:

- Klappen, benen, borst, stampen, vingers knippen
- Oefen klassikaal met filmpje: [YouTube Body Percussion](#)

7) **Creatieve groepsopdracht** (15 min)

- Groepjes kiezen een werk van Hamelryck.
- Ze maken een ritmische bodypercussie-compositie gebaseerd op herhaling in dat werk.
- Structuur: 4 x 8 tellen met verschillende klanken.

8) **Eerste toonmoment + feedback** (10 min)

- Elke groep toont zijn bodypercussie.
- Klas benoemt herhaling en koppelt terug naar het kunstwerk.
- Leerlingen geven elkaar 1 compliment & 1 werkpunt.

9) **Uitbreiding: muziekinstrument toevoegen** (10 min)

- Groepjes voegen een muziekinstrument toe aan hun ritme.
- Ze oefenen een aangepaste versie met het instrument als extra laag of vervanging van een klank.

10) Tweede toonmoment + reflectie (10 min)

- Groepjes tonen hun uitgebreide werk.
- Klas geeft opnieuw feedback.
- Reflectievragen:
  - Wat heb je geleerd over herhaling?
  - Hoe voelde het om beeld naar klank te vertalen?
  - Wat vond je leuk aan bodypercussie?

In dit document (zie bijlage) vind je de volledige lesvoorbereiding:

LVB-Lagere school- Muziek.pdf

Via deze weg vind je de volledige video over het lesverloop:

Video-Lagere school-Muziek.MP4

Bekijk volgende powerpoint ter ondersteuning van de les:

PWP-Lagere school- Muziek.pdf

4. Informatiefiche les media

Doelgroep: Lagere school 7- 12 jaar (differentiatie over de graden heen)

Duur: Ongeveer 2 lesuren

Lesonderwerp:

Affiche ontwerpen met behulp van Canva voor de expo van Ado Hamelryck in zijn stijl.

Wat gaan ze leren:

Kunstbeschouwing en inspiratie uit kunst

- De leerlingen maken kennis met het werk van Ado Hamelryck.
- Ze ontdekken hoe herhaling, ritme, beweging en de kleur zwart een belangrijke rol spelen in zijn werk.
- Ze leren hoe de stijl van een kunstenaar kan worden doorvertaald naar grafische vormgeving.

Analyse en opbouw van een affiche

- De leerlingen onderzoeken wat een affiche nodig heeft: titel, datum, tijd, plaats, onderwerp.
- Ze analyseren bestaande affiches en oefenen met het herkennen van visuele elementen zoals kleuren, lettertypes en beelden.

Experimenteren met compositie en stijl

- Ze experimenteren met verschillende grafische elementen (tekst, beeld, kleur) en testen uit hoe ze een affiche kunnen vormgeven met aandacht voor:
  - Lettertypekeuze
  - Kleurgebruik (warme vs koude kleuren)
  - Beeldselectie en plaatsing
  - Compositie (symmetrisch, centraal of overall)
  - Herhaling van elementen voor ritmisch effect

Digitale vaardigheden

- De leerlingen leren een affiche ontwerpen in Canva.
- Ze leren hoe ze grafische keuzes digitaal kunnen uitvoeren en aanpassen.

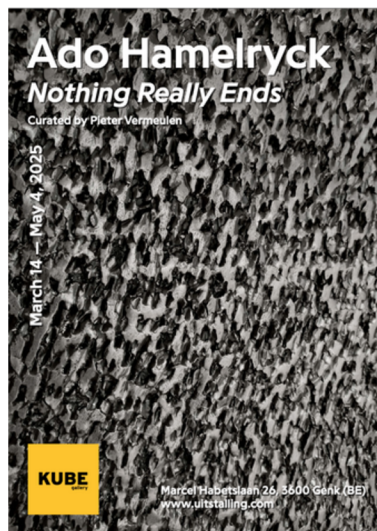
Creatieve keuzes & reflectie

- Ze reflecteren over hun ontwerpkeuzes en kunnen uitleggen waarom ze bepaalde elementen gebruikt hebben.
- Ze leren hoe je een stijl of een kunstenaarsvisie kan vertalen naar een modern ontwerp.

Samenwerken en presenteren

- De leerlingen werken in groepjes tijdens de experimenteerfase en leren samenwerken aan één ontwerp.
- Ze presenteren hun uiteindelijke affiche aan de klas en geven een korte toelichting over hun keuzes.

Inspiratie:

Eindtermen en lesdoelen:

Eindtermen:

Muzische vorming- Media

5.5 De leerlingen kunnen eenvoudige, audiovisuele informatie uit de eigen belevingswereld herkennen, onderzoeken en vergelijken.

Muzische vorming- Attitude

6.2° De leerlingen kunnen zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.4° De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

6.5° De leerlingen kunnen respect betonen voor uitingen van leeftijdgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Lesdoelen:

Cognitief

CV1: De leerlingen kunnen op andere voorbeelden van affiches titel, tussentitel en belangrijke data zoals datum en plaats herkennen.

CV1: De leerlingen kunnen werken van Ado hamelryck herkennen aan de hand van voorbeelden.

Psychomotorisch

PV1: De leerlingen kunnen het programma Canva hanteren bij het maken van hun eigen affiche.

PV2: De leerlingen kunnen een affiche in de stijl van Ado Hamelryck construeren met behulp van de site Canva.

Affectief (attitudinaal)

AV1: De leerlingen zijn bereid om hun affiche te presenteren voor de klas en uitleg te geven over de keuzes die ze hebben gemaakt in hun affiche.

AV2: Leerlingen zijn bereid om aandachtig te luisteren naar de informatie die wordt gegeven over kunstenaar Ado Hamelryck.

Evaluatie:

Via onderstaande rubriek kan je de leerlingen evalueren.

Evaluatiecriterium	Uitstekend (4)	Goed (3)	Voldoende (2)	Onvoldoende (1)
1. Duidelijke compositie	De compositie is zeer doordacht en visueel sterk: elementen zijn duidelijk geplaatst volgens een herkenbare structuur (symmetrisch, centraal of overall).	De compositie is herkenbaar en functioneel; de elementen zijn logisch geplaatst.	De compositie is aanwezig maar soms rommelig of onduidelijk.	Er is geen duidelijke compositie; het oogt chaotisch of onsamenhangend.
2. Stijl van Ado Hamelryck zichtbaar	De affiche ademt volledig de stijl van Ado Hamelryck: herhaling, zwarttinten of repetitieve patronen zijn creatief verwerkt.	Elementen van Ado Hamelryck zijn zichtbaar (herhaling, stijl, kleuren), maar niet consequent uitgewerkt.	Er is enige link met de stijl van Ado Hamelryck, maar deze is beperkt of oppervlakkig.	De stijl van Ado Hamelryck is niet of nauwelijks herkenbaar in het ontwerp.
3. Herhaling in ontwerp	Herhaling is creatief en doordacht toegepast (vb. lettertype, beelden, kleur, vormen) en versterkt het ontwerp.	Herhaling is aanwezig en duidelijk, maar nog beperkt in toepassing.	Herhaling is slechts minimaal zichtbaar of niet bewust ingezet.	Er is geen herhaling zichtbaar in het ontwerp.
4. Alle nodige informatie aanwezig	Alle vereiste informatie (titel, datum, uur, plaats, onderwerp) is correct, duidelijk en visueel goed geplaatst.	De meeste informatie is aanwezig en duidelijk.	Enkele belangrijke elementen ontbreken of zijn onduidelijk.	Meerdere essentiële informatie-elementen ontbreken.

Werkvormen voor evaluatie:

- **Observatie:** Observeer de leerlingen tijdens de les en maak aantekeningen over hun werk en experimenteergedrag.
- **Vragen stellen:** Stel vragen aan de leerlingen. (Bv. Waarom heb je voor deze compositie gekozen, Waarom heb je voor deze lijnsoorten gekozen, Wat vind jij het leukste aan je werk)
- **Presentaties:** Laat de leerlingen een korte presentatie geven over hun werk waarbij ze uitleggen welke keuzes ze hebben gemaakt en waarom. Andere leerlingen kunnen hierbij ook vragen stellen en feedback geven.

Materiaallijst:

Inleiding en analyse:

- 3 affiches (uitgeknipt in puzzelstukken voor de openingsopdracht)
- Beamer of digitaal bord (voor het tonen van info en kunstwerken van Ado Hamelryck)
- PowerPoint / presentatie over Ado Hamelryck (biografie, stijl, werken)
- Afbeeldingen van werken van Ado Hamelryck (digitaal of geprint)

Voorgeknipte elementen voor experiment:

- Titels
- Data
- Lettertypes (rechte, ronde)
- Afbeeldingen
- Kleurenstroken
- Lichtbakken of tegenlicht van raam (optioneel, om compositie te testen)

Voor digitale ontwerp via Canva:

- iPads of laptops (één per leerling of per duo)
- Internetverbinding
- Toegang tot www.canva.com
- (eventueel vooraf een klasaccount aanmaken of werken zonder login via vrije ontwerpmodus)
- Stap-voor-stap demonstratie van Canva (door de leerkracht, op bord of beamer)

Voor de presentatiefase:

- Mogelijkheid tot printen of projecteren van de affiches
- Eventueel: pinbord of muur om affiches op te hangen

Algemeen leerkracht materiaal:

- Whiteboardstiften & bord
- Tijdschema / klokje (voor time management van fasen)
- Evaluatieformulieren of rubric (indien formatief geëvalueerd)

Moeilijkheidsgraad:

Niveau 1 - basisniveau

- Werken met vooraf geselecteerde en beperkte materialen (vooraf geknipte elementen in vaste kleuren en lettertypes)
- Kiezen uit een set van 2 à 3 vaste composities
- Gebruik van een eenvoudige Canva-template (aangeboden door de leerkracht)

Niveau 2 - gemiddeld niveau

- Zelfstandig kiezen uit knipsels en elementen om een affiche te ontwerpen
- Vrije keuze in compositie, kleuren en lettertypes, maar met begeleiding
- Actief nadenken over herhaling in het ontwerp (bv. foto's dubbel gebruiken, herhaalde vormen of kleuren)
- Zelfstandig werken in Canva met lichte ondersteuning

Niveau 3 - verdiepend niveau

- Meerdere vormen van herhaling combineren in het affiche (kleur, vorm, tekst, opbouw)
- Creatieve interpretatie van Ado Hamelryck zijn stijl (bv. zwart-wit contrast, abstracte vormen)
- Creatieve vrijheid van het creëren van het affiche of bv een banner voor op sociale media

Werkvormen:

- Klasgesprek
- Groepswerk
- Individuele opdracht
- Kunstbeschouwing
- Experiment
- Digitale verwerking
- Presentatie & reflectie

Opdracht/ werkwijze:

In deze opdracht ontwerpen de leerlingen een eigen affiche voor een tentoonstelling van kunstenaar Ado Hamelryck. Ze laten zich inspireren door zijn unieke stijl waarin herhaling, soberheid en grafische kracht centraal staan. De leerlingen ontdekken hoe beeldende elementen zoals kleur, typografie, compositie en beeldmateriaal een boodschap kunnen versterken.

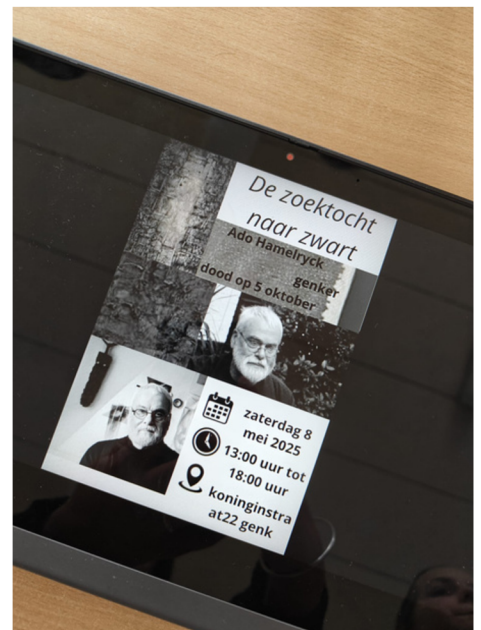
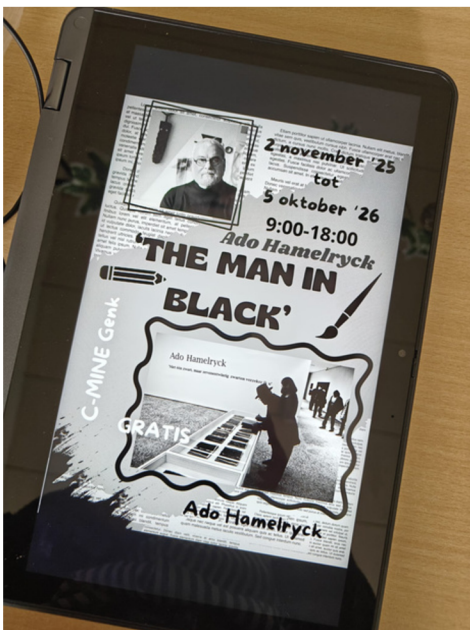
Allereerst voeren de leerlingen twee experimenten uit. In het eerste experiment puzzelen ze met fragmenten van bestaande affiches en leren ze visuele kenmerken zoals kleurgebruik, lettertypes en beeldkeuze herkennen. Ze ontdekken hoe die elementen samen een geheel vormen. In het tweede experiment ontwerpen ze zelf een affiche door losse elementen (zoals titels, foto's, data, lettertypes) te combineren tot een geheel. Hierbij ligt de focus op herhaling: elementen zoals een kleur, vorm of lettertype keren bewust terug om visuele rust en eenheid te creëren.

Na het uitvoeren van de experimenten kiezen de leerlingen een definitieve compositie en vertalen ze die naar een digitale versie in Canva. Ze passen grafische principes toe zoals: symmetrische of asymmetrische compositie, koude of warme kleuren, en rechte of gebogen lijnen in hun lettertypes. Daarnaast zorgen ze ervoor dat alle noodzakelijke informatie op hun affiche staat (titel, datum, plaats, tijd, onderwerp).

In een afsluitende fase presenteren de leerlingen hun digitale affiche aan de klas en lichten ze hun keuzes toe. Ze bespreken hoe ze de stijl van Ado Hamelryck hebben verwerkt, welke elementen ze herhaald hebben, welke compositie ze gekozen hebben en hoe duidelijk de affiche is als communicatiemiddel.

Deze opdracht stimuleert het grafisch ontwerpen, het analyseren van beeldtaal en het bewust toepassen van herhaling in visuele communicatie. Tegelijkertijd versterkt het de digitale vaardigheden, samenwerking en het kritisch reflecteren op beeld.

Voorbeelden van de uitwerking/ proces:

Lesverloop:

1) Inleiding – Wat is een affiche? (10 min)

- Klassikaal gesprek: Waar zien we affiches in het dagelijks leven? Wat valt ons op aan een goede affiche?
- Leerlingen krijgen puzzelstukken van verschillende affiches en leggen ze correct samen.
- Nabespreking: Hoe wisten jullie welke stukken bij elkaar hoorden? → focus op kleur, beeld, lettertype.
- Bespreek: Wat moet er altijd op een affiche staan? (titel, datum, tijd, plaats, onderwerp)

2) Doel van de opdracht uitleggen (5 min)

- We ontwerpen een affiche voor een tentoonstelling van Ado Hamelryck.
- De stijl van de kunstenaar moet zichtbaar zijn in de vormgeving.
- We gaan experimenteren met vorm, herhaling en typografie.

3) Kennismaking met Ado Hamelryck (10 min)

- Leerkracht vertelt kort over leven en werk van Ado Hamelryck.
- Focus op: gebruik van zwart, herhaling, ritmische structuren, meditatieve handeling.
- Laat beelden zien van zijn werk, eventueel korte video of fotoreeks.

4) Kunstbeschouwing (10 min)

- Toon enkele werken van Ado Hamelryck.
- Vragen aan leerlingen:
  - Wat valt op? Wat herhaalt zich?
  - Welke gevoelens roept dit werk op?
  - Waar zit de rust of ritme?
- Optioneel: laat leerlingen het werk ondersteboven bekijken of door hun wimpers.

5) Grafische analyse – wat maakt een affiche krachtig? (10 min)

- Bespreek:
  - Soorten compositie (centraal, symmetrisch, overall)
  - Herhaling: kleur, typografie, beeld
  - Vorm en lijn: gebogen of rechte lijnen?
  - Kleurgebruik: warme vs. koude kleuren

6) Visueel experiment – collage-affiche (10 min)

- Leerlingen werken in groepjes met uitgeknipte elementen (titels, data, foto's, lettertypes, kleuren).
- Opdracht: vorm samen een affiche op tafel of op een lichtbak met focus op herhaling en stijl van Hamelryck.
- Leerkracht geeft korte demo vooraf.

7) Klassikale bespreking van experimenten (10 min)

- Leerlingen tonen hun test-affiches.
- Bespreek:
  - Welke compositie is gekozen?
  - Waar zie je herhaling?
  - Hoe herken je de stijl van Ado Hamelryck?

8) Digitale uitwerking in Canva (30 min)

- Leerkracht toont via beamer hoe Canva werkt.
- Leerlingen gaan aan de slag met het ontwerpen van hun digitale affiche.
- Let op: stijl van Hamelryck, herhaling, duidelijke opbouw en info.
- Leerkracht begeleidt en ondersteunt individueel.

9) Presentatie en reflectie (10 min)

- Leerlingen tonen kort hun digitale affiche aan de klas.
- Reflectievragen:
  - Welke kleuren, vormen of typografie hebben jullie herhaald?
  - Hoe is de stijl van Ado Hamelryck zichtbaar?
  - Welke compositie is toegepast?
  - Waarom heb je voor deze keuzes gekozen?

10) Afsluiting (5 min)

- Leerkracht toont het echte affiche van de expo van Ado Hamelryck.
- Korte nabespreking: Welke gelijkenissen en verschillen zien we?
- Complimenten voor het werk – einde les.

Via deze weg vind je de volledige video voor het lesverloop:

Video-Lagere school-Media.MP4

In dit document (zie bijlage) vind je de volledige lesvoorbereiding:

LVB-Lagere school-Media.pdf

Bekijk volgende powerpoint ter ondersteuning van de les:

PWP-Lagere school-Media.pdf

In bijlage vind je extra materialen voor het experiment:

Extra-Lagere school-Media.pdf